

Nauka o muzyce

specjalność: instrumentalistyka i rytmika

KLASA I

Okres I

Cele i zadania przedmiotu

Uczeń zna i rozumie cel przedmiotu, potrafi wyjaśnić, czym jest dzieło muzyczne, materiał dźwiękowy.

Elementy muzyczne

- Uczeń wymienia i definiuje elementy muzyczne (melodyka, rytmika, harmonika, dynamika, agogika, artykulacja, kolorystyka), zna i wyjaśnia pojęcia związane z poszczególnymi elementami:
- uczeń zwraca uwagę na stosunek tekstu do melodii, rozróżnia melodykę sylabiczną i melizmatyczną, określa cechy charakterystyczne melodyki, posługuje się w analizie określeniami melodyka kantylenowa, figuracyjna, ornamentalna, deklamacyjna (recytatywna)
- rozróżnia w analizie słuchowej i słuchowo-wzrokowej rodzaje rytmiki, np. swobodna, ustalona, zmienna, schematyczna taneczna, motoryczna, miarowa, marszowa, określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne rytmiki.
- uczeń wyjaśnia pojęcie harmonika, posługuje się określeniami: modalna, funkcyjna, sonorystyczna, dostrzega związek między przemianami historycznymi muzyki, a rodzajem harmoniki, rozróżnia w analizie słuchowej rodzaje harmoniki, określa w oparciu o zapis muzyczny tonację utworu w harmonice funkcyjnej.
- Uczeń wyjaśnia pojęcie agogiki i jej podstawowe rodzaje ze względu na sposób oznaczenia tempa w utworze: słowne, metronomiczne, wyróżnia podstawowe grupy tempa, posługuje się słownymi oznaczeniami tempa i stosuje je w praktyce, określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne agogiki oraz jej sposób funkcjonowania w utworze,
- Uczeń wyjaśnia pojęcie dynamiki, posługuje się słownymi oznaczeniami dynamicznymi i stosuje je w praktyce, określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne dynamiki i sposób jej funkcjonowania w utworze.
- Uczeń wyjaśnia pojęcie artykulacji, zna podstawowe oznaczenia artykulacyjne i stosuje je w praktyce, określa na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej cechy charakterystyczne artykulacji w wysłuchanym utworze.
- Uczeń wyjaśnia pojęcie kolorystyki, zna podstawowe określenia wyrazowe stosowane w zapisie muzycznym, określa na podstawie analizy słuchowej rolę kolorystyki w utworze, wskazuje środki kompozytorskie i wyrazowe służące uzyskaniu różnych efektów kolorystycznych.

Obsada wykonawcza

Instrumenty muzyczne i głos wokalny

- Uczeń potrafi wskazać źródła drgań w instrumentach, zna grupy i podgrupy instrumentów oraz rodzaje głosów.
- Uczeń klasyfikuje instrumenty orkiestry symfonicznej i głosy wokalne, zna ich nazwy włoskie, rozpoznaje brzmienie instrumentów i głosów wokalnych. Dokonuje analizy słuchowej pod kątem zastosowanych instrumentów i głosów – charakteryzuje praktykę wykonawczą, określa sposoby stosowania instrumentów i głosów. Rozróżnia instrumenty współczesne i dawne.

Okres II

- Uczeń zna rodzaje obsady wykonawczej: instrumentalna, wokalna, wokально-instrumentalna, klasyfikuje obsadę ze względu na rodzaj i wielkość zespołu, np. orkiestrowa, chóralna, kameralna, rozpoznaje rodzaje obsady w analizie słuchowej.
- Uczeń zna i wyjaśnia pojęcie partytury oraz różne formy zapisu partyturowego, odczytuje partyturę klasyczną, potrafi śledzić nagranie z nutami.

Faktura dzieła muzycznego

- Uczeń zna wieloznaczność pojęcia faktura, wymienia rodzaje faktury oraz wyjaśnia pojęcia: monofonia, polifonia: imitacyjna i kontrastowa, homofonia, rozróżnia i charakteryzuje na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej rodzaje faktury dzieła muzycznego np. polifoniczną, homofoniczną, instrumentalną, wokálną
- Uczeń wykorzystuje zdobytą wiedzę do nabycia wyżej określonych umiejętności, a tym samym kształtuje umiejętności opisu, analizy i interpretacji dzieł muzycznych.

Wykonawcy muzyki klasycznej

- Uczeń zna wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów, dyrygentów.
- Uczeń potrafi wymienić i opisać utwory z własnego repertuaru.

Przykłady literatury muzycznej

W. A. Mozart Symfonia g cz.1, C. Daquin Kukułka, P. Czajkowski „Walc kwiatów z baletu Dziadek do orzechów, S. Moniuszko Dziad i baba
J.S. Bach Aria na strunie G z III Suity orkiestrowej, F. Chopin Etiuda c -moll „Rewolucyjna”,
M. Musorgski – Taniec piskląt z cyklu Obrazki z wystawy, F. Schubert – Śmierć i dziewczyn
F. Chopin - Polonez A, M. Rimski – Korsakow - Lot trzmiela, J.S. Bach - Preludium C z I tomu
WtK, L. van Beethoven – Sonata księżycowa cis cz.1, C. Debussy – preludium Sztuczne ognie,
K. Szymanowski politonalna fuga z I Kwartetu smyczkowego, Orlando di Lasso - Echo, N.
Paganini – Kaprys a-moll, H. Wieniawski - Kujawiak a-moll, F. Chopin - Mazurek g-moll, C.
Jannequin – Śpiew ptaków, E. Grieg - Taniec Anitry z suity Peer Gynt, K. Penderecki – Tren
ofiarom Hiroshimy, G.F. Handel - Alleluja z oratorium Mesjasz, W. A. Mozart – aria Królowej
Nocy z opery Czarodziejski flet, G. Bizet – Habanera z opery Carmen, S. Moniuszko - aria
Skołuby z opery Straszny Dwór, F. Schubert - pieśń Król Olch, G. Verdi - chór Va pensiero z

opery *Nabucco*, *Bogurodzica*, *F. Chopin - Nokturn c-moll*, *F. Chopin - Preludium c-moll, e-moll*, *J.S. Bach - Preludium chorałowe Wachet auf*,
Preludium i fuga c z I tomu WtK, *J.des Pres - motet Ave Maria*, *W. A. Mozart – Eine kleine Nachtmusik cz.1*, *F. Schubert - Impromptu As*, *K. Szymanowski - Źródło Aretuzy*.

KLASA II

Okres I

Cele i zadania przedmiotu

Uczeń zna i rozumie cel przedmiotu, potrafi wyjaśnić, czym jest dzieło muzyczne, materiał dźwiękowy.

Zasady kształtowania dzieła muzycznego

- Uczeń charakteryzuje zasady kształtowania dzieła muzycznego (zasada ewolucyjna, okresowa),
- Rozpoznaje na podstawie przykładu słuchowego lub materiałów wizualnych zasadę kształtowania dzieła muzycznego.

Współczynniki dzieła muzycznego

- Uczeń charakteryzuje współczynniki dzieła muzycznego (motyw, fraza, zdanie, okres muzyczny),
- Porządkuje za pomocą analizy słuchowej, wzrokowej lub słuchowo-wzrokowej współczynniki dzieła muzycznego.

Obsada wykonawcza

- Uczeń nazywa i klasyfikuje europejskie i pozaeuropejskie instrumenty ludowe,
- Rozróżnia instrumenty współczesne i dawne,
- Definiuje techniki wykonawcze w odniesieniu do konkretnego instrumentu,
- Rozpoznaje europejskie i pozaeuropejskie instrumenty ludowe na podstawie przykładów słuchowych i wizualnych.

Muzyka etniczna i rozrywkowa

- Uczeń charakteryzuje wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej,
- Podaje nazwiska czołowych przedstawicieli wybranych stylów muzyki rozrywkowej,
- Rozpoznaje na podstawie nagrań wybrane style muzyki etnicznej i rozrywkowej.

Wykonawcy muzyki klasycznej

- Uczeń wymienia wybitnych wykonawców muzyki klasycznej: instrumentalistów, wokalistów i dyrygentów (w tym muzyki dawnej i współczesnej), ze szczególnym uwzględnieniem wirtuozów instrumentu głównego danego ucznia,
- Opisuje ewolucję pozycji muzyka na przestrzeni dziejów,
- Rozpoznaje wybitnych wykonawców muzyki klasycznej, przyporządkowując nazwisko do specjalizacji.

Okres II

Tańce

- Uczeń charakteryzuje wybrane tańce suity barokowej (allemande, courante, sarabanda, gigue, menuet, gawot),
- Definiuje pojęcie tańca stylizowanego,
- Rozróżnia podstawowe tańce towarzyskie (np. walc, tango, foxtrot),
- Potrafi rozpoznać na przykładach słuchowych i wizualnych wybrane tańce suity barokowej oraz wybrane tańce towarzyskie,
- Rozpoznaje w twórczości kompozytorskiej przykłady stylizacji.

Muzyka filmowa

- Uczeń omawia cechy i funkcje muzyki filmowej,
- Wymienia czołowych kompozytorów muzyki filmowej i ich realizacje,
- Interpretuje rolę muzyki w połączeniu z obrazem na wybranych przykładach filmowych,
- Porządkuje chronologicznie wybrane dzieła muzyki filmowej.

Życie muzyczne

- Uczeń wymienia najważniejsze muzyczne instytucje kultury w Polsce (filharmonie, opery, orkiestry, zespoły pieśni i tańca),
- Wskazuje najważniejsze polskie konkursy i festiwale muzyczne (w tym muzyki dawnej i współczesnej),
- Dopasowuje do typu instytucji kultury wykonywane tam formy i gatunki muzyczne,
- Korzysta z oferty muzycznych instytucji kultury oraz wydarzeń organizowanych przez szkołę,
- Wykorzystuje uczestnictwo w różnych formach życia kulturalnego do przedstawiania własnych opinii na ich temat.

Przykłady literatury muzycznej (wybór):

J.S. Bach: aria *Ich folge...* z Pasji wg św. Jana, BWV 245; W.A. Mozart: *40 Symfonia g-moll* KV 550, *41 Symfonia C-dur* KV 551; L. van Beethoven: *V Symfonia c-moll* op. 67; F. Chopin: *Życzenie* op. 74 nr 1; J. Brahms, *Wiegenlied* op. 49 nr 4, *IV Symfonia e-moll*; nagrania instrumentów ludowych europejskich i pozaeuropejskich dostępne w sieci; przykłady muzyki rozrywkowej; przykłady muzyki filmowej z materiałem wizualnym; wybrane tańce suity barokowej, tańce stylizowane (szczególnie twórczość kompozytorów polskich), tańce towarzyskie z materiałami wizualnymi.